

ÜSTÜN VE ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR

Üstün ve özel yetenekli çocuklar, seçkin yeteneklerinden dolayı, yüksek seviyeli iş yapmaya yeterli oldukları, bu alanda, profesyonel olarak bilinen kimselerin belirlemiş olduğu çocuklardır. Bu özelliklerdeki çocukların kendilerine ve topluma katkıda bulunabilmeleri için, farklılaştırılmış eğitim programları ve hizmetlerine gereksinimleri vardır. (Clark, 1997)

Üstün ve özel yetenekli öğrenciler için öğretimin farklılaştırılması gerekli midir?

Farklılaştırılmış öğretimin amacı, öğrencinin gelişimini ve bireysel başarısını en üst düzeye çıkarmaktır. Öğrenci gereksinimleri etkin ve sürekli bir şekilde değerlendirilir. Böyle bir öğretimde esnek gruplar oluşturulur, öğrenci birçok öğrenme fırsatları ve çalışma düzenlemeleri ile tanışır.

Üstün yeteneklilerin tanınması ve bu kişilerin eğitimi niçin önemlidir?

Üstün yetenekliler erken yaşta yönlendirildiklerinde gelişimleri hızlandırılabilir. Bilgi ve yaratıcılığa dayalı rekabet dünyasında üstün yetenekliler kendi alanlarında iş, bilim, teknoloji, sanat ve hizmet sektörlerine, uygarlığa katkıda bulunabilecek değerli birer ekonomik kaynaktır. Yönlendirilmediği, kendini gerçekleştirme ve yaratma fırsatını bulamadığı zaman kendisine ve çevresine olumsuz etkileri olabilir.

Üstün Ve Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri Nelerdir?

- Zihinsel ve fiziksel olarak yüksek enerji düzeyine sahiptirler • Hızlı öğrenirler, üstün kavrama, akılda tutma özellikleri vardır • Geniş hayal ve imgeleme güçleri vardır •Gözlem güçleri kuvvetlidir •Yaratıcıdır, keşfetmek, bulmak isterler •Sürekli gelişme isteği içindedirler ve sürekli sorgularlar •Bellekleri güçlüdür • Analiz, sentez yetileri gelişmiştir • Entelektüel meraka sahiptirler • Lider özellikleri sergilerler •Çevreleriyle iyi ilişkiler kurarlar • Sorun çözmekten, güçlüklerin üstesinden gelmekten hoşlanırlar • Mizah duyguları güçlüdür • Ayrıntılara dikkat ederler •Sözcük hazineleri zengindir, doğru, hızlı ve akıcı konuşurlar • Uzun süre bir konu üstüne odaklanabilirlerse de tekdüzelikten hoşlanmazlar.

Bu özellikler tüm çocuklarda belli ölçüde gözlenebilir. Üstün yeteneğin göstergesi olabilmesi için bu özelliklerden bir çoğunun çocukta ilgili yaş grubunun doğal olarak gösterdiği ölçülerin üstünde bir düzeyde gözleniyor olması gerekir. Üstün yetenek çeşitli alanlarda, farklı boyutlarda ve farklı derecelerde ortaya çıkabilir.

Zeka ve Ölçülmesi

Üstün yeteneğin tanınmasında Wechsler Intelligence Scale for Children WISC-R zeka ölçeğinin kullanılması yaygınlık gösterir. Bu test 6 -16 yaş arasındaki çocuklara uygulanmaktadır. Bu ölçek sözel ve performansa dayalı yeteneği ölçmekte ve ortalaması 100, standart sapması 15 olan standartlandırılmış bir toplam IQ puanı hesaplamaktadır. Üstün yetenekliler, kendilerine ve çevrelerine katkıda bulunabilmeleri için normal sınıflarda

uygulanan programların ötesinde farklılaştırılmış öğrenme yaşantılarına ihtiyaç duyarlar. Çocukların farklı yetenek alanlarına göre tanınması, okuldaki başarı değerlendirilirken birden çok başarı ölçütünün kullanılması, sadece ortaya çıkan değil potansiyel yeteneğin de keşfedilmesi, motivasyonun sürekli ölçülmesi ve geliştirilmesi gereklidir. Bilindiği gibi genel zeka ve eğitim ile kazanılan bilgi ve beceri iş yaşamında başarı kazanmak için yeterli değil, bu durum duyuşsal zeka ile desteklenmesi gerekmektedir.

Aileler Neler Yapabilir?

Yaparak yaşayarak öğrenmeyi desteklemeli, çocuk bedenini, beş duyusunu, zihinsel ve duygusal alt yapısını kullanma fırsatı bulursa, yaşantısı zengin olur. Gelişiminin önünü kapatmama, özel bir çocuğa sahip olan anne baba çocuğun merakını engellememeli, kendi yolunu bulmaya çalışırken durdurmamalıdır. Çok yönlü gelişimi özendirme, sözel ve sayısal becerileri, mantık ve akıl yürütmeyi, ilişkilendirebilme, iletişim gibi sosyal becerileri, değerleri ve yaratıcılığı dengeli büyümeyi sağlayacak biçimde desteklemek gerekir. Farklılığı kabul etme, üstün yeteneklilerin farklılığını gerçekçi biçimde görmeli ve geliştirilmesine katkıda bulunulmalıdır.

Yapılandırma ve engellenmeden sınır çizme, üstünlüklerinin farkına varan, çevresindeki kişileri yönlendirebileceklerini gören üstün yeteneklilerin sınırlarını görme ihtiyacı vardır. Hem kendi güçlerinin sınırlarını hem de çevrenin kabul sınırlarını sınamak isterler.

Bir usta öğretici, bir “Mentor” bulma, çocuğun yetenek alanında o konudan iyi, anlayan, bir anlamda o işin ustası olan bir yetişkinle çalışması, kendisine rol modeli alabileceği nitelikte bir yetişkinle iletişim içine girmesi gelişimini hızlandırır ve yönlendirir.

Zenginleştirilmiş etkinliklerle desteklemek, doğa ile ilişki kurmasını sağlamak, aile etkinlikleri düzenlemek, sinema, tiyatro, grup oyunlarına katılma, hobilerin oluşmasını desteklemelidir. “ Her çocuk bir değerdir ve her çocuğun yetenekleri yönünde gelişmeye hakkı vardır.” (Özer, 1997)